

Věstník

Ročník **2012**

MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ

ČESKÉ REPUBLIKY

Částka 5

Vydáno: 29. ČERVNA 2012

Cena: 59 Kč

OBSAH:

1. Doporučený postup při provádění kastrací v souvislosti s parafilně motivovanými sexuálními trestnými činy 2
2. Národní referenční laboratoře – změny názvů a vedení 7
3. Minimální požadavky pro zavedení interního systému hodnocení kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb 8
4. Metodický návod – hygiena rukou při poskytování zdravotní péče 15
5. Cenový předpis Ministerstva zdravotnictví – 2/2012/DZP 22
6. Mezinárodní smlouvy v gesci Ministerstva zdravotnictví – přehled změn za období 2012–2012 24

DOPORUČENÝ POSTUP PŘI PROVÁDĚNÍ KASTRACÍ V SOUVISLOSTI S PARAFILNĚ MOTIVOVANÝMI SEXUÁLNÍMI TRESTNÝMI ČINY

ZN.: 17752/2012

REF.: MUDr. Helena Sajdlová

Účelem provádění kastrace je prevence, popřípadě snížení rizika sexuálně motivované trestné činnosti páchané muži, kteří trpí společensky nebezpečnými formami sexuálních deviací (parafilí). Správně provedená kastrace, jejímž předpokladem je dobrovolnost a zcela jasně a nepochybně projevený souhlas a následné do držování stanoveného režimu osobou, které byla kastrace provedena, může znamenat nejen efektivní ochranu společnosti, ale též šanci na návrat do občanského života pro osobu, na které byl zákrok proveden.

V zájmu zajištění obdobného postupu poskytovatelů zdravotních služeb se vydává tento doporučený postup:

čl. 1

- 1) Kastrací se rozumí chirurgické odstranění hormonálně aktivní části pohlavních žláz u muže s cílem potlačit jeho sexualitu. Kastrace se provádí jako
 - a) terapeutická kastrace; chirurgický výkon spočívá v úplném odstranění varlat,
 - b) testikulární pulpektomie; chirurgický výkon spočívá v odstranění hormonálně aktivní dřeně varlat.
- 2) Poučení o tom, který chirurgický výkon je pro pacienta vhodnější, provede urolog. Na základě tohoto poučení bude informovaný souhlas pacientem doplněn o souhlas s provedením chirurgického výkonu podle bodu 1 písm. a) nebo b).

čl. 2

Kastraci lze provést pacientovi, který dovršil věk 25 let a který v minulosti spáchal násilný sexuálně motivovaný trestný čin, pokud u něho odborné lékařské vyšetření prokázalo existenci specifické sexuální deviace (parafílie) a vysokou míru pravděpodobnosti, že v budoucnosti opět spáchá násilný sexuálně motivovaný trestný čin, a pokud u něho nebyly úspěšné jiné léčebné metody.

čl. 3

Kontraindikace kastrace

Kastrace se pacientovi neprovede, jestliže

- a) trpí akutním psychotickým onemocněním, nebo
- b) byly shledány obecné somatické kontraindikace provedení malého chirurgického výkonu.

čl. 4

Alternativy kastrace

Alternativou kastrace je

- 1) adaptační terapie:
Adaptační terapie zahrnuje komplex psychoterapeutických a socioterapeutických opatření. Jejich cílem je analýza pacientovy sexuální motivace a deviantních tendencí. Psychoterapie a socioterapie je v indikovaných případech doplňována biologickými léčebnými metodami. Patří k nim podávání psychofarmak, která tlumí naléhavost sexuálních motivů, příp. potlačují příznaky přidružených psychických poruch a onemocnění. Z psychofarmak se dnes nejvíce uplatňují serotoninergní antidepresiva (SSRI).
- 2) podávání léků za účelem dosahování hormonálního útlu sexuality mužů:
Jde o podávání léků, které svým farmakologickým účinkem snižují hladinu androgenů a/nebo blokuji jejich působení v cílových tkáních, a to

- a) *Antiandrogeny* – farmakologický účinek spočívá ve snížení produkce pohlavních mužských hormonů a potlačení jejich účinku v tkáňových receptorech. Tyto léky snižují intenzitu a frekvenci deviantních sexuálních fantazií a potřeb, které jsou pak lépe ovladatelné. Jejich podávání ovšem není efektivní u všech pacientů (v některých případech nedojde k požadovanému snížení testosteronu a libida), navíc někteří pacienti mohou být pro tuto léčbu kontraindikováni a podání antiandrogenů je tedy nemožné. K dispozici je cyproteronacetát nebo medroxyprogesteronacetát v obvyklých terapeutických dávkách. Kontraindikace: riziko vzniku hepatální léze a tromboembolická nemoc.
- b) *Analoga gonadoliberinů* – farmakologický účinek spočívá v útlumu sekrece gonadotropinů a v takto dosaženém útlumu sekrece androgenů ve varlatech. Jejich farmakologický účinek spočívá v inhibici sekrece gonadotropinů s následnou supresí testikulárních funkcí. Jsou účinnější a mají méně nežádoucích účinků než antiandrogeny. Účinek je podobný jako u antiandrogenů.
- Negativa léčby: riziko alergické reakce.

Útlum sexuality při podávání léků není trvalý a závisí na jejich pravidelné aplikaci.

Čl. 5 Nežádoucí účinky

- 1) Nežádoucími účinky kastrace, které jsou zapříčiněny dlouhodobě sníženou hladinou pohlavních hormonů, jsou zejména
 - a) trvalý zánik plodnosti,
 - b) některé sexuální dysfunkce – snížení sexuální aktivity a snížení zájmu o sex, mohou se vyskytnout poruchy ztopoření, potíže s dosahováním pocitového vyvrcholení, nepřítomnost ejakulátu,
 - c) rozvoj osteoporosy,
 - d) pokles nálady,
 - e) anémie,
 - f) nespecifické oslabení imunity,
 - g) zvýšené riziko vzniku obezity,
 - h) zvýšená činnost hypofýzy, která může vést i ke zvýšené produkci prolaktinu.
- 2) Nežádoucími účinky podávání antiandrogenů a analog gonadoliberinů jsou zejména
 - a) únava,
 - b) depresivní rozlady,
 - c) oslabení sexuální aktivity,
 - d) sexuální poruchy.

Čl. 6

- 1) Kastrace se pacientovi provede při splnění všech zákonných podmínek na základě
 - a) jeho písemné žádosti a
 - b) kladného stanoviska odborné komise.
- 2) Pacientovi, který je v ochranném léčení nebo výkonu zabezpečovací detence se kastrace provede pouze ve zvlášť odůvodněných případech, a to na základě
 - a) jeho písemné žádosti,
 - b) kladného stanoviska odborné komise, a
 - c) souhlasu soudu, který je místně příslušný poskytovateli zdravotních služeb, který indikuje provedení kastrace.

Čl. 7

Při podání žádosti o provedení kastrace, poučení a vyslovení souhlasu pacienta s provedením kastrace se postupuje podle § 17 až § 20 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

Čl. 8

- 1) Doporučuje se, aby poskytovatel zdravotních služeb, v jehož péči je pacient, který požádal o provedení kastrace, vedl evidenci podaných žádostí o provedení kastrace a evidenci provedených kastrací.

- 2) Evidence obsahuje
 - a) datum podání žádosti,
 - b) datum projednání žádosti odbornou komisí ustavenou v souladu se zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách,
 - c) datum provedení kastrace a identifikaci poskytovatele zdravotních služeb, který kastraci provedl.
- 3) Součástí evidence nemůže být žádný osobní údaj pacienta, ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů .

čl. 9

Nadále se nepostupuje podle metodického pokynu uveřejněného ve Věstníku MZ ČR částka 1 z roku 2010.

doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., v.r.
ministr zdravotnictví

VZOR PÍSEMNÉHO INFORMOVANÉHO SOUHLASU S PROVEDENÍM KASTRACE

Poskytovatel zdravotních služeb:

Jméno, popřípadě jména a příjmení pacienta:

Datum narození:

Vážený pane,

rozhodl jste se podstoupit kastraci a o její provedení jste písemně požádal.

- 1) Účelem provádění kastrace je prevence, popřípadě snížení rizika sexuálně motivované trestné činnosti páchané muži, kteří trpí společensky nebezpečnými formami sexuálních deviací.
- 2) Kastrací se rozumí chirurgický výkon odstraňující varlata nebo jejich hormonálně aktivní část, s cílem potlačit pacientovo sexuální puzení. Jde o nevratný chirurgický výkon, který spočívá v
 - a) úplném odstranění varlat (terapeutická kastrace), nebo
 - b) odstranění hormonálně aktivní dřene varlat, kdy vazivová pouzdra varlat se ponechávají v šourku (testikulární puplektomie).
- 3) Poučení o tom, který chirurgický výkon je pro Vás vhodnější, provede urolog.
- 4) Nežádoucími účinky kastrace jsou zejména:
 - a) trvalý zánik plodnosti,
 - b) některé sexuální dysfunkce – snížení sexuální aktivity a snížení zájmu o sex, mohou se vyskytnout poruchy ztopoření, potíže s dosahováním pocitového vyvrcholení, nepřítomnost ejakulátu,
 - c) rozvoj osteoporosy (řidnutí kostí),
 - d) pokles nálady,
 - e) anémie,
 - f) nespecifické oslabení imunity,
 - g) zvýšené riziko vzniku obezity,
 - h) zvýšená činnost hypofýzy, která může vést i ke zvýšené produkci prolaktinu.
- 5) Po provedení kastrace je nutná celoživotní dispenzarizace (sledování a kontroly zdravotního stavu); zejména jde o účast na sexuologicko-psychiatrických kontrolách v termínech určených příslušným ošetřujícím lékařem a sledování stavu kostní tkáně (riziko osteoporózy) a lipidového metabolismu (riziko obezity, zvýšení hladiny cholesterolu).
- 6) Alternativou kastrace je podávání léků, které svým farmakologickým účinkem snižují hladinu pohlavních hormonů a/nebo blokují jejich působení v cílových tkáních. Útlum sexuality při této léčbě není trvalý a závisí na pravidelné aplikaci léků.

Prohlášení pacienta:

Prohlašuji, že jsem k žádosti o provedení kastrace dospěl po důkladném poučení ze strany ošetřujícího lékaře o povaze tohoto chirurgického výkonu. Jsem přesvědčen, že můj zdravotní stav vyžaduje trvalý útlum sexuální aktivity tak, abych lépe odolával svým deviantním sexuálním puzením.

Souhlasím s provedením¹

- a) terapeutické kastrace
- b) testikulární puplektomie

¹ zvolenou variantu zaškrtněte

Byl jsem podrobně seznámen s možnými nepříznivými účinky kastrace na můj zdravotní stav v budoucnosti. Podanému poučení jsem porozuměl. Měl jsem možnost klást doplňující otázky, na které mi bylo odpovězeno.

Beru na vědomí, že pro uvedené zdravotní problémy je nezbytné, abych jako pacient po kastraci zůstal v dlouhodobé dispenzární péči poskytovatele ambulantní péče v oboru sexuologie, který zajistí pravidelné kontroly stavu kostní tkáně, stejně jako pravidelné kontroly metabolických funkcí.

Tento souhlas uděluji z mé vlastní vůle, svobodně a vážně.

Podpis pacienta:

V dne

Podpis lékaře:

V dne